

Tatyana Hrinka
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor at the Department
of Economics, Management and Commercial Activities
Central Ukrainian National Technical University*

Грінка Т.І.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнського національного технічного університету*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-530-3-22>

PROBLEMS OF IMPLEMENTING BUSINESS AUTOMATION TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ АВТОМАТИЗАЦІЇ БІЗНЕСУ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах швидкого розвитку інформаційних технологій автоматизація бізнес-процесів стає ключовим фактором успішного функціонування підприємств та організацій. Заклади вищої освіти, які готують майбутніх фахівців, мають інтегрувати ці технології у навчальний процес для забезпечення відповідності підготовки студентів вимогам сучасного ринку праці. Така тенденція є потужним прискорювачем процесів удосконалення вищої освіти, відповідно до нових технологічних можливостей [4, с. 43]. Однак процес впровадження програмних продуктів і технологій автоматизації бізнесу в освітню діяльність супроводжується низкою проблем, таких як недостатня технічна база, відсутність кваліфікованих кадрів та низький рівень адаптації студентів до новітніх систем. Крім того, актуальним залишається питання розробки навчальних програм, які враховували б практичні аспекти використання таких технологій у бізнесі. Дослідження цієї теми є важливим для підвищення ефективності підготовки кадрів та впровадження інновацій у навчальний процес.

Метою дослідження є аналіз основних проблем використання технологій автоматизації бізнесу у навчальній діяльності закладів вищої освіти та визначення шляхів їх подолання для підвищення ефективності освітнього процесу.

У сучасному світі впровадження технологій автоматизації бізнесу є важливим елементом підготовки висококваліфікованих спеціалістів у різних галузях. Заклади вищої освіти, прагнучі відповідати вимогам цифрової економіки, активно інтегрують такі технології у навчальний процес.

Під автоматизацією бізнес-процесів у закладах вищої освіти автор розуміє впровадження технологій автоматизації для управління адміністративними, організаційними та технічними аспектами роботи ЗВО. В цій справі головне – оптимізувати внутрішні процеси, зменшити паперову роботу та покращити управлінську ефективність. Однак цей процес стикається з низкою проблем, які гальмують його ефективність і потребують комплексного аналізу та вирішення.

Суттєвою проблемою є безпека та контроль над використанням автоматизованих систем у навчанні. Існує ризик, що такі системи можуть функціонувати некоректно, виконуючи непередбачувані дії або навіть виходячи з-під контролю. Це може створювати загрозу для якості освітнього процесу і навіть для даних студентів і викладачів, які обробляються системами. Важливо, щоб технології

використовувалися етично та у межах чітко визначених завдань, забезпечуючи прозорість і контроль їхнього функціонування.

Також варто згадати проблему недостатньої технічної інфраструктури. Багато закладів вищої освіти мають застаріле обладнання, яке не відповідає вимогам сучасних програмних продуктів для автоматизації бізнесу. Старі комп'ютери, сервери та мережеве обладнання не можуть ефективно підтримувати роботу сучасних ERP-систем, CRM-систем чи інших інструментів автоматизації. Це обмежує можливості для впровадження нових технологій та ускладнює процес навчання здобувачів, оскільки вони не мають доступу до сучасних інструментів, що використовуються в реальному бізнесі. Тобто мова йде про нерівний доступ до сучасних технологій серед закладів освіти. Це може призводити до нерівності між студентами з різних закладів, обмежуючи їхні можливості отримувати сучасні знання та практичні навички. У таких умовах важливо розробляти державні програми підтримки впровадження інновацій у навчальний процес.

Окремою проблемою є дефіцит кваліфікованих викладачів, які мають необхідний рівень знань у сфері автоматизації бізнесу. Швидкий розвиток технологій створює розрив між вимогами сучасного ринку та рівнем підготовки педагогів. Багато з них не мають практичного досвіду роботи з ERP-системами, програмами управління ресурсами чи іншими автоматизованими платформами. Згадане призводить до того, що навчальні курси стають занадто теоретичними і не враховують актуальні потреби роботодавців. Для викладачів важливо мати не лише базові знання, але й розуміння сучасних технологічних трендів, які формують бізнес-середовище. Відсутність такої підготовки викликає розрив між освітнім процесом та реаліями ринку праці.

Основною перепороною для співпраці комерційного сектору з закладами вищої освіти, за даними опитаних (науковців, представників малого і середнього бізнесу, стартапів), є недостатнє розуміння бізнес-процесів в академічному середовищі (43,3%). Ще 18,3% респондентів відзначили нестачу стимулів для університетів співпрацювати з бізнесом. Приблизно така ж частка опитаних (17,2%) вказали на бюрократичні бар'єри, а 10% акцентували увагу на повільності академічних процедур. Варто зауважити, що лише 0,9% респондентів розглядають низький рівень розробок як головну перешкоду [1]. Через ці труднощі лише шість українських університетів увійшли до рейтингу 1000 найкращих закладів вищої освіти світу за версією QS World University Rankings 2023 [1].

Ще однією проблемою є відсутність адаптованих навчальних програм, які враховують сучасні тенденції автоматизації. Більшість освітніх курсів орієнтовані на традиційні підходи до ведення бізнесу, тоді як інноваційні цифрові рішення залишаються поза увагою. Це ускладнює підготовку здобувачів до роботи з технологіями, які сьогодні є стандартом у багатьох компаніях. Наприклад, курси рідко включають практичні заняття з використання ERP-систем, платформ для роботи з великими даними чи аналітичних інструментів. Такий стан справ формує у студентів лише поверхневі знання, які не забезпечують їх конкурентоспроможності на ринку праці.

Обмежене фінансування є ще одним суттєвим викликом для закладів освіти. Університети нерідко стикаються з труднощами у придбанні сучасного ліцензійного програмного забезпечення або оновленні технічного обладнання. Використання застарілих або безкоштовних рішень часто знижує якість навчального процесу, оскільки вони не відображають реальні потреби бізнесу. Обмежений бюджет також ускладнює проведення навчальних практик, де здобувачі могли б ознайомитися із застосуванням актуальних інструментів. Низький рівень фінансування негативно впливає на загальний рівень підготовки фахівців і вимагає активнішої державної підтримки. «Заклади вищої освіти позбавлені фінансової автономії» [1].

Слабка інтеграція між університетами та бізнесом також створює значні перешкоди. Відсутність співпраці із сучасними компаніями, які використовують автоматизовані системи, позбавляє студентів можливості працювати з реальними кейсами та технологіями. Без стажувань у компаніях або роботи над практичними завданнями студенти не отримують повного уявлення про те, як їхні знання можуть бути застосовані у реальному житті. Такий розрив між теорією та практикою обмежує можливості для кар'єрного зростання молодих фахівців і знижує їхню привабливість для роботодавців. За даними ОЕСР, попри високі формальні показники (частка осіб із вищою освітою серед зайнятого населення), низька якість та непрактичність освіти в Україні не дозволяють перетворювати цей потенціал на значні економічні досягнення [1].

Не менш важливими є психологічні бар'єри, які виникають у здобувачів і викладачів під час використання нових технологій. Багато хто з них стикається зі страхом перед змінами, особливо якщо вони раніше не працювали з автоматизованими системами. Викладачі можуть вагатися щодо впровадження нових методик через невпевненість у власних знаннях або труднощі адаптації до нових підходів. Здобувачі, у свою чергу, можуть відчувати дискомфорт через складність технологій або їхню швидку еволюцію. Ці бар'єри потребують цілеспрямованої роботи для їх подолання, зокрема через програми адаптації та навчання.

Дослідження показали, що перелічені проблеми потребують всебічного аналізу та вирішення через співпрацю між освітянами, розробниками технологій і державними органами а потужні прискорювачі процесів удосконалювання вищої освіти, відповідно до нових технологічних можливостей, ми бачимо у таких кроках:

1. Модернізація технічної інфраструктури. Необхідно залучити фінансування для оновлення комп'ютерної техніки, серверів і мережевого обладнання, що дозволить забезпечити безперебійну роботу сучасних систем автоматизації. Важливо також інтегрувати хмарні технології, які дозволяють знизити витрати на обладнання і забезпечити доступ до програмного забезпечення без необхідності його придбання на кожен окремий комп'ютер.

2. Підвищення кваліфікації викладачів. Організація курсів підвищення кваліфікації для викладачів, де вони могли б ознайомитися з сучасними програмними продуктами і методиками їх застосування. Важливо також залучати професіоналів з реального бізнесу для проведення майстер-класів та лекцій, що дозволить забезпечити викладачів практичними знаннями та досвідом роботи з автоматизованими системами.

3. Адаптація навчальних програм. Оновлення освітніх програм відповідно до вимог сучасних технологій та ринку праці. Створення курсів і спецкурсів, орієнтованих на практичне застосування програмних продуктів для автоматизації бізнес-процесів, таких як ERP-системи, CRM та інші аналітичні інструменти. Необхідно також включати більше практичних завдань та кейсів, що дозволять студентам отримати реальний досвід у роботі з такими системами.

4. Залучення додаткових джерел фінансування. Важливо налагодити партнерство з бізнесом, міжнародними організаціями або урядовими структурами для залучення грантів і інших форм фінансування для закупівлі ліцензійного програмного забезпечення та обладнання. Залучення спонсорів або партнерів, що спеціалізуються на автоматизації бізнесу, може допомогти закладам освіти отримати необхідні ресурси для розвитку.

5. Розвиток співпраці з бізнесом. Необхідно створювати платформи для співпраці між ВНЗ та підприємствами, які займаються автоматизацією бізнес-процесів. Організація стажувань, практик і спільних проєктів дозволить студентам отримати

практичний досвід роботи з сучасними технологіями. Такі партнерства також сприятимуть розробці освітніх програм, які відповідають потребам реального бізнесу.

6. Психологічна підготовка студентів і викладачів. Проведення тренінгів і семінарів, спрямованих на подолання страху перед новими технологіями і змінами в навчальному процесі. Важливо створювати підтримуюче середовище, яке мотивує студентів і викладачів до освоєння нових знань та навичок, а також демонструвати переваги використання технологій автоматизації для покращення освітнього процесу та професійного розвитку.

Таким чином, впровадження технологій автоматизації бізнесу в навчальний процес закладів вищої освіти є важливим кроком для підвищення якості освітніх послуг та формування конкурентоспроможних фахівців. Однак цей процес супроводжується низкою проблем, зокрема технічними, фінансовими, організаційними та психологічними бар'єрами.

Для подолання окреслених проблем необхідно розробити комплексний підхід, що включає підвищення цифрової компетентності персоналу, залучення державного та приватного фінансування, а також створення сприятливих умов для впровадження інновацій. Лише за умови ефективної реалізації цих заходів, технології автоматизації бізнесу зможуть повною мірою сприяти модернізації освітнього процесу та підготовці кваліфікованих спеціалістів, здатних працювати в умовах цифрової економіки.

Література:

1. Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року. Постанова Каб. Мін. України від 31 грудня 2024 р. № 1351-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.01.2025).
2. Закон України «Про вищу освіту» від 1 .07. 2014 року № 1556-VII. поточна редакція – від 01.01.2025, підстава – 4170-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 23.01.2025).
3. Боліла С. Роль інформаційних технологій та цифрових інструментів в умовах викликів війни та післявоєнного відновлення економіки України. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. Вип. 16. С. 265–275.
4. Веселовська Г. В. Дослідження доцільних напрямків і проблемних аспектів застосування технологій і систем штучного інтелекту в сфері вищої освіти. *Штучний інтелект у вищій освіті: ризики та перспективи інтеграції*: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 1 липня – 11 серпня 2024 року. Львів–Горунь : Liha-Pres, 2024. 328 с. URL: https://cuesc.org.ua/images/informlist/%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%20advanced_training_OLA.pdf (дата звернення: 25.01.2025).
5. Хархаліс Т.С. Розвиток співпраці підприємств та ВНЗ у сфері інформаційних технологій. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2024. № 2 (12). С. 230–236. URL: https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2024/dec/37272/menedzhmentnadoi-230-236.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 24.01.2025).